

БЕЗПЕРЕРВНІСТЬ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ ЯК КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ УСТАНОВОЮ

Б.М. Мушинський, аспірант

Львівський торговельно-економічний університет

В сьогоденні умовах фінансової нестабільності в Україні, актуальним постає питання вивчення таких підходів до управління, які б допомогли оперативно реагувати на непередбачувані зміни зовнішнього та внутрішнього середовища. Коли такі зміни несуть непередбачуваний характер та наносять вагомої шкоди для організації – варто застосовувати засоби та методи Безперервності ведення бізнесу (business continuity) та кризового управління (crisis management).

Розробкою стандартів за напрямком безперервності ведення бізнесу та найкращих світових практик займалися такі спеціалісти як: Stacy Summers, Oliver Pettit, Amy Wohl Phillips, Saul Midler, Muhammad Zafar Iqbal, Pauline Bowen, Marianne Swanson та багато інших. За даним напрямком також розроблено низку стандартів: ISO 22301, ISO 22313, ISO/IEC 27031, NIST 800-84, NIST 800-34.

Метою роботи є аналіз складових елементів процесу безперервності ведення бізнесу та кризового управління у банках, та виявлення шляхів його практичного впровадження.

Виклад основного матеріалу.

У сучасному світі спостерігається зростання загроз, що стоять перед фінансовими установами. Деякі з цих загроз (природні або антропогенні) можуть мати настільки нищівний вплив на компанію, що це може привести до припинення нею діяльності. Тому сучасним банкам необхідно прийняти політику безперервності бізнесу, щоб визначити критичні процеси та ресурси, а також вжити необхідних заходів з їх захисту в разі серйозних загроз.

У відповідності до підходу безперервності ведення бізнесу (BCM), організація приймає контрзаходи, щоб прямо протистояти ризикам, які можуть спричинити значні збої критичних бізнес-процесів [1]. Банк заздалегідь планує як реагувати на ті чи інші несприятливі кризові явища, та впроваджує відповідну систему у свої щоденні операції, задля швидкого реагування на кризу. Таким чином фінансова організація може продовжувати свою бізнес-діяльність не завдаючи незручностей клієнтам, партнерам, та втрачаючи мінімум доходу та ресурсів.

Безперервність бізнесу (BCM) включає в себе планування та підготовку, для забезпечення можливості організації продовжувати працювати, у випадку серйозних інцидентів або катастроф та здатності відновитись до нормального стану протягом досить короткого періоду.

Управління неперервністю бізнесу визначене в Стандарті ISO 22301:2012 як «процес виявлення потенційних загроз бізнес діяльності організації» та як

процес, «який забезпечує структуру для побудови стійкості організації зі спроможністю ефективного реагування, яке захищає інтереси ключових акціонерів, репутацію, торгову марку та діяльність зі створення цінностей» [2].

По своїй суті ВСМ повинен мати всеохоплюючий підхід в управлінні компанією, це не повинен бути один із напрямків, це повинен бути підхід до мислення при побудові усіх напрямків роботи компанії. Потрібно мислити, передбачаючи негативний вплив на бізнес при розробці самого процесу та закладати таку можливість задля адекватного розуміння своїх можливостей та прихованих резервів.

Особливу увагу до ВСМ на практиці приділяють ІТ компанії та великі корпорації, а також усі фінансові установи. Для гравців в таких серйозних сферах як фінанси – це просто невід’ємна частина управління, позаяк контролюється національними та міжнародними регуляторами.

Якщо не існує плану безперервності бізнесу, а організація, про яку йде мова, стикається з досить серйозною загрозою або катастрофою, яка може призвести до банкрутства, реалізація ВСР та результати, якщо не занадто пізно, можуть значно зміцнити шанси на «виживання» організації та її безперервність діяльності.

Окремим напрямком слід відмітити Кризове управління (Crisis management – CM). Не слід об’єднувати ВСМ та CM в один процес, хоча й чіткої межі також проводити не слід. Кризове управління базується на Плані кризового управління (Crisis management action plan - CMAP), та має на меті забезпечити стабільну діяльність усіх критичних процесів, та роботи банку в цілому. План кризового управління є універсальним та не несе в собі конкретних покрокових дій при настанні кризи, а лише описує загальну схему реагування та ескалації проблеми. Кризове управління не фокусується на критичних бізнес процесах, а на контрзаходах щодо кризових явищ, які загрожують організації в цілому (наприклад Природні катастрофи, Технологічні кризи, Конфронтація, Організаційні помилки, Насильство на робочому місці, Чутки, Терористичні напади / техногенні катастрофи, Кіднепінг, ін.) [3].

Неперервність бізнесу та управління в кризовій ситуації – це два взаємопов’язаних процеси, які мають на меті захист компаній від загроз, як природних, так і антропогенних [4]. CMAP є першою реакцією на кризу, яку має застосувати організація, тому він повинен містити відповідну інформацію, щоб чітко визначити виконавців, котрі повинні владнати інцидент.

Останнім, однак не за важливістю, елементом системи управління безперервністю бізнесу повинне бути постійне тестування та перегляд наявних Планів та Політики ВСМ. Тестування здійснюється для перевірки працездатності планів при виникненні певного набору обставин, що впливають на діяльність компанії. План тестування вибирається з урахуванням типу компанії і її цілей [5]. Для напрямку ВСМ є дуже критично мати актуальні документи, оскільки при надзвичайній ситуації один не оновлений номер

телефону може звести на нуль увесь ефективний план та принести більше збитків ніж витрати на створення такого Плану.

Висновки дослідження і перспективи подальшого розвитку. Дана робота показала, що управління безперервністю бізнесу забезпечує об'єднання всіх застосовуваних на підприємстві заходів в цілісний, адекватний реальним загрозам і керований комплекс, що дозволяє компанії безперервно надавати послуги, уникнути впливу надзвичайних ситуацій на діяльність і мінімізувати можливий збиток. Показано важливість диференціювання Кризового менеджменту в окремий інтегрований напрямок зі своїми стандартами та Планами.

Цей комплекс складається з багатьох складових, які повинні бути реалізовані в компанії для забезпечення безперервності надання послуг і виробництва продуктів.

Література:

1. Saul Midler ISO 22301 Security and resilience - Business continuity management systems – Requirements// ISO/TC 292 Technical Committee [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.isotc292online.org/projects/iso-22301-revision/>

2. Societal security -- Business continuity management systems – Requirements ISO 22301:2012// International Organization for Standardization [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iso.org/standard/50038.html>

3. Business Continuity and Crisis Management [Naeem Ahmed Subhani (KUFPEC Pakistan Group), Muhammad Zafar Iqbal (KUFPEC Pakistan Group), Muhammad Mehmood Khan (KUFPEC Pakistan Group)]. - Society of Petroleum Engineers, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.onepetro.org/conference-paper/SPE-185315-MS>

4. Margaret Rouse Business continuity management (BCM)// SearchCIO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://searchcio.techtarget.com/definition/business-continuity-management-BCM>

5. Dr Jim Watterston, Business Continuity Management Framework 2014 -18 // Queensland Government, Australia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://qed.qld.gov.au/det-publications/managementandframeworks/Documents/business-continuity/business-continuity-management-framework.pdf>